

VARGA ISTVÁN JÓZSEF

Az Alag-Dunakeszi Református Egyház története 1921-ig

1. rész

A dunakeszi református gyülekezetben 2008 szeptemberéig megoszlottak a vélemények az egyház önállósodásának időpontjáról. Két dátum volt ismert a krónikában, 1921 és 1922. Ezt a kérdést tisztázta Lőrincz Róbert a Dunakeszi Helytörténeti Szemle 2008. szeptemberi számában megjelent tanulmányában, melyben közli, hogy az újpesti Független Újság 1921. november 26-án adja hírül az önálló Alag-Dunakeszi Református Egyház lelkészének – Kirner Adalbert Bertalanak – beiktatását.

Az egyház archívumának rendezése során, és az egyház-alapító lelkész életrajzának kutatása közben felmerült a kérdés: mi volt az önállósodás előtt, miből nőtt ki a katolikus községben az első önálló protestáns egyház? Erre a kérdésre próbálok választ adni és feltárni az ismeretlen évtizedeket.

A fent említett Lőrincz Róbert-féle tanulmány megemlíti, hogy településünkön az 1880-as népszámlálás regisztrál először református lakost. A Dunakeszihez tartozó Alag-pusztán 1890-ben kezdték meg a lóversenyközpont építését. Az építkezéshez kálvinista vallású hívek érkeztek az Alföldről, a ló-sport meghonosítására pedig szintén protestáns vallást követő szakemberek (zsokék, lovászok, trénerek) Angliából.

Az első – igaz közvetett – adatot a Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Levéltárában találtam az 1899-es Közgyűlési jegyzőkönyvben. Azért nevezem „közvetett” adatnak, mert a jegyzőkönyv a Fóti Egyház szórványaként két települést említ, ám Alag-Dunakeszit konkrétan nem nevezi meg. A későbbiek alapján azonban valószínűsítjük, hogy az egyik település Dunakeszi volt.

Az első említés, gyülekezetünk máig első írásos emléke, szintén a „Pesti ev. ref. egyházmegye Közgyűlési Jegyzőkönyvében” található, melyet 1903. szeptember 11-én adtak ki, és az azt megelőző esztendő statisztikáit tartalmazza. Az 52. oldalon található 6. pontot szó szerint idézem: „Fóth. 1. e. Mogyoród 62, szórványai Dunakesz, Alag 149, Csomád 4, összesen 153.” (a 1. e. rövidítés leányegyházat jelent). Így az első bizonyítható éve Alag-Dunakeszin a reformátusoknak az 1902-es esztendő.

A) KÖZGYŰLÉSI JEGYZŐKÖNYV.

A pesti ev. ref. egyházmegye közgyűlése tartott Budapesten, 1903. szeptember 11-én.

(6.) Fóth. 1. e. Mogyoród 62, szórványai Dunakesz, Alag 149, Csomád 4, összesen 153.

Archívumunk legrégebbi dokumentuma a dunamelléki református püspök 1907. május 18-án kelt körlevele: „Felsőes Urunk és Királyunk I. Ferenc József ő cs. és királyi apostoli felsége, f. é. június 8-án Budapest fő és székvárosában országunk egybegyűlt főrendeivel együtt fogja hálaadó örömben innepelni királylyá koronáztatásának 40-ik évfordulóját. [...] Kunszentmiklós, Baksay Sándor (1832-1915) püspök.”

Vegyes házasságokról 1907-től vannak adataink. A „Vegyes- Házasságokról szóló Kimutatás. Alag-Dunakeszi községi állami anyakönyvből kijegyezve” című füzetben az első bejegyzés 1907. október 28-i: „Andrási Sándor ref. kisbirtokos - Rádai Teréz rk.”

A továbbiakban újra a közgyűlési jegyzőkönyvekből idézek. 1908. október 9-én: „Fót. Ezidőszerint egy szórvánnyal bír

Csomád községgel. A reformátusok innen beköltöztek Fótra, lelki gondozás szükségessége egyelőre megszűnt. Másik szórványa, Dunakeszi, Rákospalota anyaegyházhoz kapcsolatot. Dunakeszi gondozásáért Fót egyet. konvent jelen évi intézkedése szerint 100 korona segélyben részesítendő.” 1909. szept. 14-én: „Fót anyaegyháznak két szórványa van: Dunakeszi és Csomád, amaz 149 református lélekkel, emez csak 4 lélekkel. Anyaegyház lelkésze Dunakeszire kijár temetési szolgálatot végezni, keresztelesek, esketések azonban Fóton eszközöltenek. A dunakeszi református iskolakötelesek, hogy részvültek-e valami vallásoktatásban? jelentés nem említi. Mindenesetre kívánatos, sőt szükséges, hogy mivel az egyházkerülettől anyaegyház lelkésze 150 korona missiói segélyt kapott, lelkész gondozói tisztét Dunakeszin legalább az utiátalány arányában teljesítse. A fuvardíj nagy drágasága, a közlekedő utnak rossz időben majdnem járhatatlansága nehezíti a hívek gondozását, ép ezért anyaegyház lelkésze újból véleményezi és megújítja abbeli kérelmét, hogy Dunakeszi szórvány egyenes vasúti összeköttetéssel bír Rákospalotához vagy Vácához csatoltassék.”

A fentiekből kiderül, hogy kezdetét vette az a hálátlan időszak, melyben Fót és Rákospalota, igyekezvén megszabadulni a szórvány nyűgétől, egymásra próbálta ruházni ezt a szolgálatot. Az 1910. szeptember 15-i bejegyzés szerint: „Fót. Eddigi szórványa Dunakeszi Rákospalotához kapcsolatot, másik szórványa Csomád, melyre nézve kéri fóti lelkész, m. bizottságot, hogy mivel e község Veresegegyházához közelebb esik s már egy ízben mint ezen egyháznak a szórványa gyanánt szerepelt, lelki gondozás tekintetében állandóan oda csatoltassék.” Tehát a „labdázás” folytatódott és ennek levét a szórványban élő reformátusok itták meg. Mindig más-más lelkész érkezett a különböző időpontokban tartott istentiszteletekre (káplán, segéd- és helyettes lelkészek), de az is előfordult, hogy egyszerűen elmaradtak az alkalmak, s nem volt vallásoktatás sem. Az Alag-Dunakeszi Református egyház későbbi első lelkésze, Kirner A. Bertalan 1910-ben került Rákospalotára káplánnak, ebben az időben végezte első szolgálatait Alag-Dunakeszin, ekkor ismerkedett meg a helyi sajátosságokkal. „1910 - Kimutatás a pesti ref. egyházmegyében levő káplánokról: 6. Rákospalota, lelkész neve: Benkő István, a jelenleg ott működő káplán neve: Kirner A. Bertalan, jegyzet: Különböző helyeken istentisztelet tartását, a számos tanintézetben a vallásitanítást lelkész egymaga nem képes végezni: káplán szükséges.”

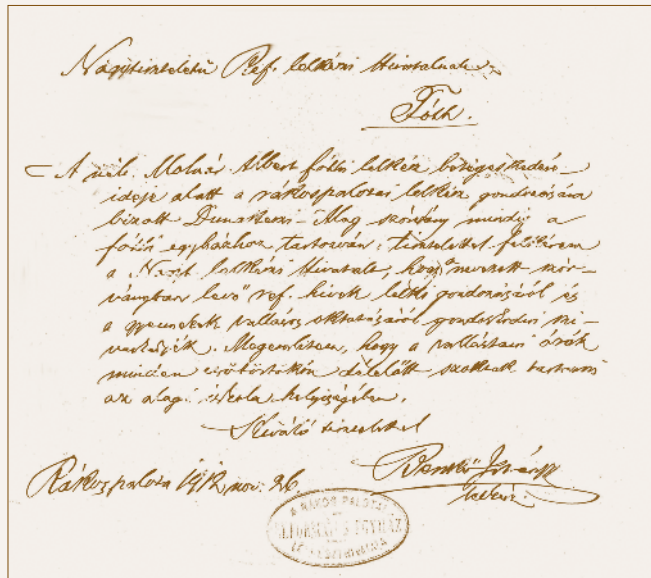
Még 1910 tavaszán Alag önálló község lett, így különvált az „úri”, protestáns közösség Dunakeszi „falusi”, katolikus többségétől. Noha Dunakeszi kezdetben ellenezte a különválást, végül úgy határoztak, hogy a képviselőtestület „tekintettel a két hely között fennálló érdekellentétre, arra az egészen különböző kulturvilágra, mely a dunakesziek és az alagiak közfelfogásában a közdolgokat illetően megnyilvánul, a közbéke, mindkét hely lakosságának nagyobb jóléte és boldogulása érdekében a jó közigazgatás, közművelődés, közgazdaság, és nemzeti vagyamosodás szempontjából szükségesnek és kívánatosnak tartja Alag pusztának különválását.” Ahogy Csoma Attila fogalmaz „A római kortól napjainkig” című könyvében: „A <falusiak> ugyanis lenézték a szemükben könnyű életet élő alagiakat, így nem meglepő, ha másutt úgy fogalmaztak, hogy Alag önálló községgé válása erkölcsi szempontból előnyös.” Az erkölcsi szempontok között található a településen addig ismeretlen, idegen vallás, a protestantizmus

megjelenése is. Később összemósódtak a két település közötti határok, mivel az Alagon dolgozó szegényebb munkásréteg - túlnyomórészt reformátusok - harmada, negyede Dunakeszin talált szállást, albérletet, később pedig házastársat.

Birtokunkban van Alag község 1910 körül készült térképes rendezési terve, melyen a jelenlegi Toldi-lakópark területére tervezett lakónegyed egyik utcája a Kálvin nevet viselte volna. (Száz évvel később - napjainkban - ez a közterület a Lehár Ferenc utca Szent Kinga utca és IV. Béla út közé eső szakasza lett).

Az 1910-es években jelentős számú protestáns vallású munkás érkezett Dunakeszire a MÁV Főműhelytelep építésére Zemplén megyéből és egész Nagy-Magyarországról.

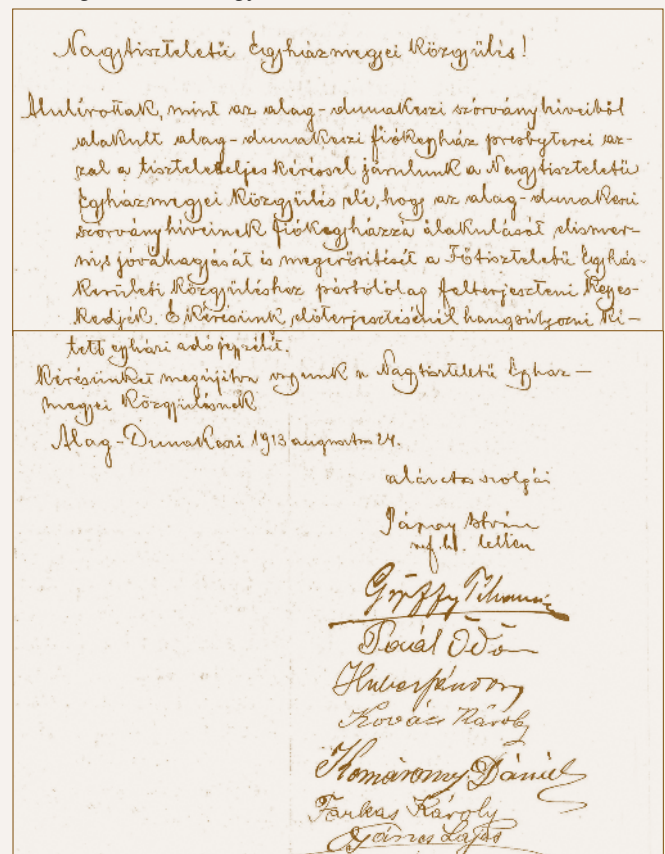
1912-ben tovább folytatódott a Fót és Rákospalota közötti „huzavona”: „306/1912. Nagytiszteletű Ref. lelkészi Hivatalnak - Főth. A nt. Molnár Albert főthi lelkész betegeskedése ideje alatt a rákospalotai lelkész gondozására bízott Dunakeszi- Alag szóróány mindig a főthi egyházhoz tartozván: tisztelettel kérem a Nagyt. Lelkészi Hivatalt, hogy a nevezett szóróányban levő ref. hívek lelki gondozásáról és a gyermekek vallásos oktatásáról gondoskodni szíveskedjék. Megemlítem, hogy a vallási órák minden csütörtökön tartatni délelőtt szoktak az alagi iskola helyiségében. Kiváló tisztelettel: Benkő István lelkész, Rákospalota 1912. nov. 26.”

Benkő István rákospalotai lelkész levele

A Ráday Levéltárban található az az 1913-as jegyzőkönyv, melyben az alag-dunakeszi református hívek - elunván a szóróánytól szabadulni vágyó anyaegyházak csatározásait - kérik az egyházmegyei közgyűlést, hogy szóróányból fiókegyházzá válhassanak. Idézek a Pápay István helyettes református lelképásztor valamint hét presbiter (Györfffy Tihamér, Paál Ödön, Huber Sándor, Kovács Károly, Komáromy Dániel, Farkas Károly és Gáncs Lajos) által aláírt levélből (1913. augusztus 24.): „[...] az alag-dunakeszi szóróány híveinek fiókegyházzá alakulását elismerni, s jóváhagyását és megerősítését a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűléshez pártolólág felterjeszteni kegyeskedjék. [...] Mint szóróány ugyanis kellő gondozás és figyelem nélkül magunkra hagyatva éltünk, egyik egyháztól a másikhoz csatoltgattak. Ez pedig lehetetlen ott, ahol a mint nálunk a lélekszám az 500-at jóval meghaladja. [...] A főváros közelében, a nagyúri szórakozásoknak magával sodró, anyagi existenciákat ingató, a vallásos életet egy vele ellentétes szenvedéllyel elfojtó helyén (Alag), a [...]

Katholikus környezet minden irányú hatásának és befolyásolásának szabad prédájára kiszolgáltató faluban (Dunakeszi),[...] egy ilyen helyen 5-600 Kálvinista lélek valósággal vesztőhelyen van, ha a szét-szórtságból szorosabb egyházi szervezetbe nem tömörítettik[...]”

Részletek az 1913. augusztus 24-i levélből

A fenti kérelemmel együtt elküldték a főti anyaegyház és az alag-dunakeszi fiókegyház presbitériumai között létrejött egyezséglevelet is. „[...] A főti anyaegyház presbitériuma kijelenti, hogy a szóróányának fiókegyházzá alakulása által fokozódott lelkigondozás alább körvonalozott részleteiben lelkésznek munkáját nem gátolja, sőt örömmel látja. [...] Az anyaegyház adminisztrációs joga fenntartatik ugyan, amíg az alag-dunakeszi fiókegyház önálló anyaegyházzá nem alakul [...] Fót, 1913. aug. 30. Balogh Ferencz ref. lelkész”

Mivel a közgyűlés is áldását adta, 1913-ban, Baksay Sándor püspöksége alatt, szóróányból Fót fiókegyházává válhatott Alag-Dunakeszi. A fiókegyház első gondnoka Dr. Osváth Albert lett, a presbitérium tagjai Ónodi Szabó Lajos, Gáncs Lajos, Huber Sándor, Komáromy Dániel, Farkas Károly, Paál Ödön, Györfffy Tihamér és Kovács Károly voltak.

Az akkori helyzetet jól jellemzik Pápay Istvánnak húsz évvel később, 1933-ban a gyülekezetnek küldött sorai. „Kedves testvéreim az Úrban! Pest vidékén járok hallottam valami keveset az én régi kedves kis gyülekezetemről, amely vezetésem alatt 1913-ban húsz évvel ezelőtt alakult meg nagyhitű lelki buzgósággal: Alag-Dunakeszi egyház neve alatt. Valami örvendetesen építő emlék az, hogy lelkek az egykor elhagyott vidéken mily hitrekészen mozdultak meg s Isten szent buzdító igéit hallva mily készek voltak az Úr egyházában tömörülni, hogy ne legyenek szétszórta sötétben bujdosókló nyáj, hanem legyenek Istennek öntudatos hitben világloló népe[...] Mert nagy szeretettel gondolok a az áldott munkamezőre, amelyen nagy örömmel és eredménnyel dolgoztam Isten kegyelméből.”

Az 1913. június 22-én keltezett adófékönyv 203 egyháztagot jegyez. A névsorban találhatunk mindenest, lovászt, lóidomárt, cipésmestert, kovácsmestert, abrakmestert, nap-számost, háztartásbelit, asztalos gyárost, segédeket, ácsot, szakácsnót, pályamunkást, gépkovácsot, kertészt, magánzót, üvegtechnikust, faragót, öltöztető nőt, bérest, pékmestert, földbirtokost, szabómestert, munkást, fogalmazót, járásbíró (gondnok), váltókezelőt, MÁV nyugdíjast, fűtőt, nyomdászt, MÁV főfelügyelőt, postaszolgát, fuvarost, csósz, kocsist, vasesztergályost és bankhivatalnokot. Lakóhelynek Alag, Dunakesz, Kundháza, Csőszárok, Vízműtelep, Kápolna, Nándormajor, Lovásztelep, Úrlovasok telepe valamint Reeves János és Magyar Elek telepe voltak bejegyezve. Az 1913-as egyházi adófékönyvben szerepel Benson Tamás (44 korona adó), Cooper Henrik (8.20), Hesp Ede (101), Metcalf Miklós (13.15), Reeves János (289) és Webb Frigyes (147.76) neve is, kik Angliából hozták szakismeretüket, tapasztalataikat, s jelentős szerepet tölthettek be az alagi lóversenyügyben. Többen közülük végleg letelepedtek Alagon, sírjaik a régi alagi temetőben és a kegyeleti parkban találhatóak. Keresetükre jellemző, hogy míg Reeves 289 korona egyházi adót fizetett, addig egy nyugdíjas vagy háztartásbeli 2 korona, egy szakmunkás 3 és 10, a presbiterek pedig 2 és 22 korona közötti összeggel adóztak.

Uj egyházi adófékönyv 1913 évrre.

Egyházterület: Egyházmegye: Egyházközség:	Egyházi adó fizető neve	Összes állami egyenes adó		10% egyházi adó		Személyi adó		A törvényes kedvezmény kiapjáltsámszámítására		Összes új egyházi adó		A törvényes kedvezmény jogcímére	
		Kor.	Fill.	Kor.	Fill.	Kor.	Fill.	Kor.	Fill.	Kor.	Fill.	Kor.	Fill.
1	Antal János mindenes												
2	Bakos György												
3	Balogh Imre												
4	Balogh György	18	66	1	86	4				5	16		
5	Barta Sándor												
6	Bányai Sándor	31	89	3	17	6				9	17		
7	Bátoni János												
8	Bekes József			1	89					2	19		
9	Bekes Sándor lovász												
10	Benedek István												
11	Benson Tamás	28	0	2	8	16				4	1		
12	Borbély István												
13	Bordás József												
14	Bordás Sándor	2	16			3							
15	Borján István	7	5	20		7	52			8			
16	Borsos István												
17	Megáll. apófitóla az alag-dunakeszi ref. lóverseny												
18	nyelvtanulmány az 1913. máj. 22-én tartott gyűlésen												
19	nyelvtanulmány az E. I. III. t. 1913. szeptember 15-én tartott gyűlésen												
20	Művelődési Bizottság feladata												

Papp István
gondnok

Az 1913-as adófékönyv

1913 decemberében zárszámadás készült a gyülekezet bevételeiről és kiadásairól. Az első hivatalos tétel 1913. május 12-én irattatott be: "Kovácsék és Vargáék gyűjtése 68 korona 30 fillér." Az első perselypénz (9 korona 48 fillér) is ugyanezen a napon gyűlt össze. Feljegyezték az első kiadást is, július 27-én 7 korona 20 fillért költöttek a meghívókhoz szükséges bélyegekre. További kiadásként szerepelt még fuvardíj, úrvacsorához bor és kenyér, nyomtatványok, valamint a rendőrnek alkalmanként 2-7 korona.

A perselypénzen kívül a fentebb már említett egyházadó jelentett bevételt. Az első esztendő végül 312 korona 36 fillér bevétellel, 165 korona 57 fillér kiadással és 146 korona 79 fillér maradvánnyal zárta a fiókegyház. Az 1914-es év előirányzott költségvetése 1130 korona bevételt és 330 korona kiadást (800 korona maradványt) tervezett.

**református Egyházközség
számadása az 1913 évrre.**

lap. **Pénztári napló 1913 évről.**

Sor. szám	Annotáció	Czím	Bevétel		Kiadás		Jegyzet
			kor.	fill.	kor.	fill.	
1	1913. máj. 12.	Kovácsék és Vargáék gyűjtése	68	30			
2	" "	Perselypénz	9	48			
3	jún. 1.	" "					
4	jún. 27.	" "	2	92			
5	júl. 13.	" "			4	08	
6	júl. 27.	Meghívókhoz bélyeg				7	20
7	aug. 13.	Perselypénz			8	-	
30	összesen		312	36	165	57	
Maradvány 146 k. 79. fill.							

Alag, 1913. szeptember hó 31. nap.

Papp István
gondnok

Számadás és pénztári napló 1913-ból

Az első világháborúban sok alagi és dunakeszi fiatal harcolt a fronton, ezt megörökítették az adókiutadási lajstromok is. Egy 1914. december 22-én kelt körlevélben Nagy Ferenc esperes tudatja, „hogy a háború eseményeivel kapcsolatos ügyiratok - a későbbi történet kutatásnak biztosításául - szigorúan megőrzendők. [...] Adjon Isten a magyarnak jobb időket, békés jövőndőt. Védje Egyházunkat, óvja Hazánkat, áldja meg benne bízó népét a mi Urunkért a Krisztusért [...]”

1915. augusztus 29-én elkészült az alag-dunakeszi református egyház díjlevele. A lelkész alapfizetése 800 korona, az állami fizetés kiegészítés szintén 800 korona volt. Lelkészlakás hiányában 1200 korona lakbér-illetményt kapott a lelképásztor. A stóla 2-12 korona között mozgott. „Kötelessége a lelkési teendők elvégzése. A keresetelési és esketési stóla meg nem fizetése a szertartás el nem végzésének oka nem lehet.” A díjlevelet a Pesti Református Egyházmegye elnöksége nevében gróf Teleki József egyházmegyei gondnok és Nagy Ferenc esperes hagyta jóvá.

Az Egyházmegye 1915. szeptember 21-én tartott rendes közgyűlésén foglalkozott az alag-dunakeszi gyülekezettel, s ekkor már az önállósodás is szóba került. „Az Alag-Dunakeszi fiókegyház felterjeszti anyásítás iránti kérvényét, csatolja a presbyteri és egyházközségi közgyűlési jegyzőkönyvi kivonatokat [...] Az alag-dunakeszi református hívek száma a 700-at meghaladja. A 6-12 éves református mindennapi iskolások száma e két helyen 44. [...] Kérvényt nyújt be, hogy a Fót anyaegyházhoz csatolt Kundháza telep szóróványa, melyben 54 református lélek van s a Vác anyaegyházhoz tartozó Sződ, Szódrákos, Felsőgöd, Göd, Ilkamajor és Kisgöd szóróványok, melyekben ma már mintegy 400 református lélek él s a min-

dennapi 6-12 éves iskolásgyermekek száma meghaladja a 40-et, az alag-dunakeszi egyházhoz csatoltassanak. [...] Jelzi, hogy templom, lelkész- és kántorlakás céljaira telek adományozásáról biztosítást nyertek a Magyar Lovaregylet vezértitkárától Dr. Magyar László úrtól, hogy a szükséges telket a Lovaregylet adni fogja. [...] Az anyásítás mellett szól azon körülmény is, hogy a Máv.-nak itt hatalmas műhelye van, mely most nagy hadikórház, de a háború szerencsés befejezése után a Máv.-nak itt sok református alkalmazottja leend. [...] Az egyházmegyei közgyűlés az alag-dunakeszi fiókegyház anyásítás iránti kérvényét, mivel az anyásítás sürgős szükségességéről meg van győződve, tárgyalás alá veszi. [...]s ezen pótlások esetén [...] pártolólá terjeszti az egyházkerületi közgyűlés elé." A közgyűlésen a fiókegyházat nem képviselte senki, a főtí anyae gyház részéről Jakab István helyettes lelkész és A. Tóth István jelent meg. Ekkor már Petri Elek (1852-1921) volt a püspök, aki 1915-ben és később is támogatta az anyásítási kérvényt. Még egy helyen van szó fiókegyházunkról a fenti jegyzőkönyvben: „Esperesi előterjesztés folytán az egyházmegyei közgyűlés Fóth anyae gyházat – Dunakeszi- Alag fiókegyház gondozása céljából – az anyásítandó fiókegyház lelkészi állásának betöltéséig állandó káplántartó helynek határozatilag kimondja [...]”

1915 szeptemberében adakozásra hívták fel a testvéreket. Az aláírók elkötelezték magukat, hogy az egyház esetleges anyásíttatása esetén a jegyzett összegeket befizetik. „Jogot adok arra, az esetben, ha ezen önként följánlott összeget a megjelölt idő alatt be nem fizetném, hogy ellenem a teljes összeg peresíttessék.” 27 darab „Ajánlás” van a birtokunkban, melyeken a presbitérium mellett gróf Szapáry Iván, Ball Tamás, Szilágyi Vincze, Metcalf János, Fáy-Halász Gida, Reeves János és mások jegyezték templomra, harangokra, orgonára, díszes ablakokra, festésre, felszerelésekre, lelkész- és kántorlakásra.

Az 1916-ra előírányzott adóki vetési lajstromból két nevet (Dadai Zoltán Mikszáth utca 18. és Gáncs Lajos presbiter Petőfi utca) is ki kellett húzni „hadba vonult” megjegyzéssel. A Dunakeszin álló világháborús emlékművön nincs megörökítve a nevük. Az emlékmű három olyan nevet tartalmaz, ami az adójegyzékben is megtalálható (Nagy Ferenc, Tóth István és Tóth János), ám ezek nem ritka nevek, így nem lehet tudni, hogy reformátusok voltak-e. A jegyzék már csak 86 sorszámot tartalmaz, ebből is töb bet kihúztak. A háborús esztendőkb en sokan visszautaztak szülőföldjükre, a biztonságot és megmaradást ígérő vidékekre. Első gondnokunk, Ónodi Szabó Lajos és neje (Kossuth Lajos utca 22), Hesp Ferencz (Rákóczi út 74), Komáromi Dániel (presbiter) és Benzon Tamás neve is át van húzva. Viszont továbbra is ott található gróf Pejacevich Jánosné Lónyai Róza grófné (gróf Károlyi utca 14), Szilágy Vincze (Szent Mihály utca 2, később ez a ház lesz az imaterem), Vitályos Imre (Kossuth Lajos utca 13), Hesp Ede, Cooper Henrik vagy Magyar Elek neve.

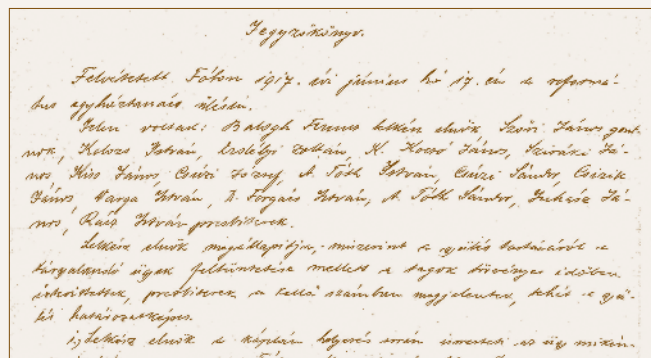
Az 1921-ben önállósodó egyház első lelkésze, Kirner A. Bertalan és felesége, Kis Ilona 1916-ban vásárolták meg Alagon a gróf Károlyi utca 13-as számú ingatlant (ám az asszony csak 1918 májusától, a háborúból hazatérő Kirner pedig ugyanaz év novemberétől lakott a házban.)

Az 1916-os vagyonmérleg 916 korona 90 fillér tiszta vagyont mutatott ki, melyet Jánosi György helyettes lelkész és Kovács Károly helyettes gondnok jegyzett.

1917-ben kelt az a biztosítási kötvény, melyet későbbi imaházunkra kötött Szilágyi Gizella (Szilágyi Vincze nővére) 10 esztendőre, 12 ezer korona erejéig, évi 16 korona 75 fillérért. A budapesti Első Magyar Általános Biztosító Társaság kötvényén ez az első sor: „Istennek nevében.”...

Az 1917-es esztendőben 87 egyházi adófizető volt Alagon és Dunakeszin. Alagon 42-en 251 korona 55 fillért, Dunakeszin pedig 45-en 124 korona 97 fillért fizettek be. 1918-ban továbbra is 42 alagi volt bejegyezve 312 korona 99 fillérrel, míg a dunakesziek 46-an 135 korona 9 fillért adóztak. 1917 decemberében Szőke József helyettes lelkész és Kovács Károly gondnok írta alá a vagyonmérleget, mely 816 K 58 f. összes vagyont mutatott.

A Fót Központi Református Gyülekezet archívumában található 1917-es egyháztanácsai jegyzőkönyvből megtudhatjuk, hogy „Fótra Mogyoród és Alag-Dunakeszi adminisztrálása végett Tóth Pál úr helyezettett püspök úr által káplánnak.

A jegyzőkönyv részlete

Fizetését képezni fogja az alag-dunakeszi és mogyoródi lelkészi járandóság, a főtí egyház pénztárából pedig a legátusnak ünnepenként fizetett 3szor 40=120 kor havonkénti részletekbe felosztva. Lakást a főtí egyház ad, még pedig míg erre alkalmasabb hely áll rendelkezésre, az irodában. Ruhaszekrény, egy mosdó állvány felszerelésnek leendő beszerzése a gondnok úrra tartozik. Az alag-dunakeszi és mogyoródi együttes járulékból a főtí egyház havonként előlegez 40 koronát, mely összeget azonban legalább 3 hónaponként alag-dunakeszi és mogyoród köteles visszafizetni Fótnak. A stólára vonatkozó előterjesztésre elhatározatik: amennyiben temetések alkalmából a gyászoló felek két lelkész szolgálatát kívánják igénybe venni, a stóla ilyenkor 20 korona, mely összegből 12 kor. a lelkészt 8 kor. pedig a s. lelkészt illeti. Iroda fűtésére az egyház évenként 20 q szenet ad. [...]Balogh Ferenc lelkész-elnök”

Az archívumunkban lévő első, 1918-ban kelt választási névjegyzék, melyet Szőke József helyettes lelkész, Kovács Károly gondnok és Nagy Ferenc esperes jegyzett, 89 nevet tartalmazott. „Jelen 1918/19-re érvényes választói névjegyzéket 1918. július hó 8-án – mivel presbiterek a bevonulás miatt határozatképes számban egybe nem hívhatók – a múlt évi adókönyv és névjegyzék alapján összeállítottuk, júl. 8. – júl. 18-ig közszemlére került, mely idő alatt ellene felszólamlás nem történt.” (folytatjuk)

ALAG—DUNAKESZI REFORMÁTUS FÍÓKEGYHÁZTÓL.			
Értesítem, hogy a legközelebbi Istentisztelet			
_____	hó	_____	én délután _____
_____		órákor lesz megtartva	
az _____			
_____			
Dunakeszin, 191 _____		év	_____
_____		hó	_____
_____		én.	_____
gondnok.			

Meghívó istentiszteletre az 1910-es évekből